

MĚSÍČNICE VYTRVALÁ (*LUNARIA REDIVIVA*) – NOVÝ DRUH PRO FYTOGEOGRAFICKÝ OKRES ŽELEZNÉ HORY

**Perennial Honesty (*Lunaria rediviva*) – new species of
phytogeographical district Železné hory Mts.**

Naděžda GUTZEROVÁ

Svatopluka Čecha 389, 537 01 Chrudim, gutzer@centrum.cz

V roce 2006 během aktualizace vegetace biotopů jsem nalezla tři blízko ležící lokality *Lunaria rediviva* v údolí Podolského potoka mezi Prachovicemi a Heřmanovým Městcem.

Tyto lokality jsou novými místy výskytu tohoto druhu pro fytogeografický okres 69. Železné hory.

Klíčová slova: *Lunaria rediviva*, fytogeografický okres Železné hory

Úvod

V Železných horách působila řada botaniků a díky úsilí autorské trojice E. Hadač, J. Jirásek a P. Bureš vyšla Květena Železných hor (HADAČ, JIRÁSEK et BUREŠ 1994). V té je zpracováno 800 lokalit a 10 000 záznamů o výskytu druhů. Sami autoři již v úvodu této Květeny píší: „Železné hory jsou dobře prozkoumány, ale to neznamená, že bychom již znali všecko“. Přesto je s podivem, že právě *Lunaria rediviva* v údolí Podolského potoka, velký nápadný druh zatím unikal pozornosti botaniků. Tito autoři druh uvádějí ze dvou sousedních fytogeografických okresů, do kterých zasahuje CHKO Železné hory na svém jižním a jihozápadním okraji. Jedná se o lokality v povodí Doubravy, které již náleží do okresů 65. Kutnohorská pahorkatina a 66. Hornosázavská pahorkatina. Z dalších sousedních fytogeografických okresů je známa pouze z okresů 91. Žďárské vrchy a 67. Českomoravská vrchovina (HEJNÝ et SLÁVÍK 1992).

Měsíčnice vytrvalá je druh suťových a roklinových lesů, roste také v údolních luzích a ve vyšších polohách na stinných místech ve vysokobylinných společenstvech karů. V ČR se roztroušeně vyskytuje zvláště v mezofytiku a oreofytiku po celém území, zejména v oblastech s členitým reliéfem. V termofytiku roste jen v inverzních polohách v Pálavských kopcích. Výškové minimum je uváděno 300 m n.m. z lokality u Bílých Poličan (HEJNÝ et SLÁVÍK 1992).

Měsíčnice vytrvalá je řazena ke vzácnějším taxonům, které vyžadují další pozornost (C4) (PROCHÁZKA F. 2001), zákonem je chráněna jako ohrožená (§3).

Nalezené lokality:

69b. Sečská vrchovina, k.ú. Kostelec u Heřmanova Městce, 1000 m V od Tasovic, JV exponovaný svah nad Podolským potokem a jeho levobřežním přítokem Habřinkou, květnatá bučina s vtroušenou jedlí, GPS: N 49°54'24.219", E 15°39'6.543", kv. 6059d, několik desítek trsů roztroušené ve spodní části svahu, odkud zasahuje do nivy potoka, 380 m n.m., 2.9.2006.

69b. Sečská vrchovina, k.ú. Kostelec u Heřmanova Městce, V exponované svahy asi 800 m jižně od železniční stanice Kostelec, dubohabřina s náznakem přechodu k potočnímu luhu, GPS: N 49°55'2.584", E 15°39'13.078", kv. 6059d, několik desítek trsů roztroušených ve svahu, 350 m n.m., 19.9.2006.

69a. Železnohorské podhůří, Heřmanův Městec, zámecký park, SZ exponovaný pravý, velmi strmý břeh Podolského potoka, JV od Zámeckého rybníka, porost *Aceri-Carpinetum*, GPS: N 49°56'21.76", E 15°39'51.576", kv. 6060c, stovky rostlin, z toho jen asi polovina plodných, 280 m n.m., 22.9.2006. Několik plodných rostlin jsem později (20.7. 2008) našla i na levém břehu potoka, kde jsou při kosení nivní louky ponechávány a druh se může podél toku šířit dál.

V průběhu mapování biotopů pro NATURA 2000 bylo údolí Podolského potoka mapováno dvěma mapovateli (Hošek M., 2003 a Těšitel J., 2004), ale ani ti si druhu nevšimli. Oba mapovatelé v území pracovali v první polovině vegetační sezóny, kdy rostliny nebyly dorostlé do své obvyklé velikosti. Kromě toho měsíčnice vytrvalá zde nevytváří souvislé porosty, jak je pro ní obvyklé, ale vyskytuje se v jednotlivých trsech roztroušených v porostu. To byly důvody, proč mapovatelé druh přehlédli. Jako regionální koordinátorka mapování jsem se s M. Hoškem navštívila zámecký park v Heřmanově Městci 1.6.2003 a pohybovali jsem se v blízkosti výskytu druhu, přesto jsme si jej ani jeden nevšimli. Právě zde druh vytváří větší porosty, ale vzhledem k nepřístupnému terénu je snadno přehlédnutelný. Charakter místa výskytu v zámeckém parku i výskyt na dalších lokalitách v údolí nad Heřmanovým Městcem považuji za potvrzení přirozeného výskytu v zámeckém parku, kde by druh mohl být i vysazen.

Závěr

Trí lokality *Lunaria rediviva* v údolí Podolského potoka jsou novými tohoto druhu nejen pro fytogeografický okres 69. Želené hory, ale i oba jeho podokresy: Sečská vrchovina a Železnohorské podhůří. V případě lokality v zámeckém parku v Heřmanově Městci se pravděpodobně jedná o nejnižše položenou známou lokalitu druhu v ČR.

Summary

The article describes 3 new localities of special protected plant species *Lunaria rediviva* which have been recently found in valley of Podolský brook between Prachovice and Heřmanův Městec (East Bohemia, Chrudim distr.). These localities are new not only for phytogeographical district 69. Železné hory Mts. but for both phytogeographical sub-districts.

Poděkování

Za finanční podporu Agentury ochrany přírody a krajiny, protože lokality jsem navštívila během aktualizace okrsku CZ0054.

Literatura

- HADAČ E., JIRÁSEK J. et P. BUREŠ: (1994): Květena Železných hor. *Pardubice, 211 p.*
HEJNÝ S. et SLÁVÍK B.: (1992): Květena České republiky. 3. – *Academia, Praha, 542 p.*
HOŠEK M.: (2003): Závěrečná zpráva: Lokalita E0100 Heřmanoměstecko (okr. Chrudim). 11. p., Ms., depon. in: *Agentura ochrany přírody a krajiny, Praha.*
PROCHÁZKA F. (ed.): (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000) – *Příroda, Praha, 18: 1–166.*
TĚŠITEL J. (2004): Prachovice – Konopáč (E0133). 9.p., Ms., depon. in: *Agentura ochrany přírody a krajiny, Praha.*

+ foto v barevné příloze

Došlo: 18.2.2010